

קבלת שבת

שנה שבע עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בטיעתא דשמאי, ד' כסלו התשפ"ד

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219.

פרשת תולדות

"וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם פֶּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וַתֵּלֶךְ לְדַרְשׁ אֶת ה' . וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גֹיִם בְּבִטְנָךְ" (כה, כב-כג).

מפרש רש"י: "כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר - יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה - עשו מפרכס לצאת", "ותלך" לבית מדרשו של שם "לדרוש את ה' - שיגיד לה מה יהיה בסופה. **לכאורה זה לא מובן,** הרי "דכאיב ליה כאיבא אזיל לבי אסיא" (ב"ק מו:), ואם היה לה מיחושים שתלך לרופא ולא לבית המדרש? **ועוד,** הלא מי שאין לו בנים חשוב כמת (נדרים טד), ורבקה מוכנה לוותר על ההריון בגלל היסורים של ההתרוצצות? פלא הוא הדבר!

מהלך הדברים נתבאר בדרך נפלאה על ידי הגאון רבי יהושע אהרן צבי וינברגר זצ"ל, בהקדמת שו"ת מהריא"ץ, וכה הם דבריו:

רבקה אמנו הרגישה שהולד שבמעיה רוצה לצאת גם במקומות טובים וגם במקומות רעים, ומכיוון שלא עלה על דעתה שתאומים בבטנה, התעורר בקרבה ספק גדול איך יתכן שתהיה סתירה שכזאת בנפש אחת, שתתפעל פעם מבית מדרש ופעם מבית עבודה זרה?

הפתרון שעלה על דעתה היה שאין זה אלא שהילד שיוולד יהיה לפעמים צדיק ולפעמים רשע. אם כך, חשבה רבקה לעצמה, עלי לברר כיצד יתרחש השינוי הזה מצד לצד - האם בתחילתו יהיה רע ואחר כך יתהפך לטוב ויחזור בתשובה, א"כ יש בזה צד טוב כי "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". או שהשינוי יהיה להיפך: מטוב לרע, שיהיה תוהה על הראשונות אשר עשה ויתפקר, וזה מצב הכי גרוע כי הרי אמרו חז"ל "שנה ופירש קשה מכולם".

אם נדייק היטב בלשון המדרש, נגלה מדוע היתה לרבקה סיבה לדאוג, שהרי על פי הסדר הכתוב בלשון המדרש, מקודם עברה לפני בית המדרש של שם ועבר והיה מפרכס לצאת ורק אח"כ אירע שעברה לפני בית עבודה זרה והיה גם כן מפרכס לצאת. מכח השתלשלות אירועים זו עלה על דעתה לדאוג אולי בצאתו מרחם אמו יתהפך חלילה בסדר זה - מטוב לרע ועל כן אמרה "אם כן למה זה אנוכי", כלומר: למה התפללתי על הריון, הלא עובר כזה טוב לו שלא ייברא - משייברא ויהיה רע מעללים, וכפי שאומר הכתוב "רני עקרה לא ילדה" - אם "רבים בני שוממה!"

ובכל זאת, מכיון שלא היתה לה הוכחה ברורה באשר לסדר השינוי, הלכה לשאול את שם ועבר.

ועל שאלתה זו, נערכה לה תשובת הקב"ה כפתור ופרח: לא ולד הפכפך הוא, אלא "שני גויים בבטנך", ונחה דעתה!

"וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה" (כה, לד).

לא מובן מה הטעם לפרסם שעשיו ביזה את הבכורה, ואף אם התורה מבקשת לגנותו, הלא אמרו חז"ל (בבא בתרא טז:): 'חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום: בא על נערה המאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחית המתים, ושט (וביזה) את הבכורה', האם יעלה על הדעת שבזיון הבכורה הוא עוון חמור יותר מעריות ושפיכות דמים וכפירה בעיקר?

אלא - **אמר הגאון רבי מרדכי יהודה לייב זק"ש, רבה של שכונת 'זכרון משה' בירושלים וראש ישיבת 'בית זבול' -** הדגשת ביזוי הבכורה באה כדי לקיים את מכירת הבכורה ליעקב.

שהרי אמרו חז"ל (קידושין נו:). שקרקע אינה נקנית בשטר ובכסף יחדיו: בשטר בלבד לא - מפני שלמוכר אין סמיכות דעת, משום שחושש שמא לא ישלם לו הקונה מאחר והוא כבר אוזח בשטר, ובכסף בלבד לא - משום שלקונה אין סמיכות דעת, כי חושש הוא שמא יחזור בו המוכר מן המקח. לאור זאת יש לתמוה: איך קנה יעקב את כל בכורתו של עשו, שהיו בה כל רכושו של יצחק, ואף קרקעות בכלל, בכסף בלבד (בבא בתרא טז:)? בלי שטר? והלא אף בישראל הקונה מן הגוי אמרו (בבא בתרא נד:): 'עובד כוכבים מכי מטו זוזי לידיה איסתליק ליה, ישראל לא קני עד דמטי שטרא לידיה'!

ואולם - בגמרא (קידושין, שם) אמרו, שהמוכר שדהו מפני רעתה (=שרעה) היא בעיניו של המוכר, נגמר הקנין בשטר בלי כסף, כי המוכר גמר ומקנה אותה ללוקח, ובלבד שייפטר מקרקע זו, ולדעת הרשב"א (הובאו דבריו בפתחי תשובה 'חיים, סימן קצא), גם בכסף בלי שטר נגמר הקנין, כי הקונה סומך דעתו על

המקח, בידעו שהמוכר לא יחזור בו, מאחר שמכר אותה מפני רעתה. הוא אשר אמרה התורה: **"ויבז עשיו את הבכורה"** - וכתוצאה מכך נגמר המקח בכסף בלבד, בלי שטר, כי מכיון שביזה את הבכורה, אין לך 'מוכר שדהו מפני רעתה' גדול מזה!

"וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרָתִי מִצּוֹתַי חֻקוֹתַי וְתוֹרָתִי" (כו, ה).

מכאן דרש רבא (יומא כה:): שאברהם אבינו קיים את כל התורה "ואפילו עירובי תבשילין". וצריך להבין מדוע נקט דוקא מצוה זו?

ביאורים רבים נאמרו על כך במפרשים. פלפול מתוק מדבש, אמר האדמו"ר מסוכושוטוב זצ"ל, בעל ה'אבני נזר':

הנה ידוע שטעם מצות עירובי תבשילין הוא כדי שיהיה מותר לבשל מיום טוב לשבת, ובלאו הכי אסור להכין מיו"ט לשבת (פסחים מו:). ולכאורה קשה, מאחר ויו"ט הוא קל משבת, מדוע אסור להכין מקדושה קלה לקדושה חמורה?

אלא צריך לומר כעין שהטעים הרמב"ן את הענין שרק במוצאי שבת מריחים בשמים ולא במוצאי יו"ט - מפני שרק במוצאי שבת הנשמה יתירה' נאבדת, אך במוצאי יו"ט הנשמה שקיבלנו ביו"ט נקבעת בנו תמיד, כי הואיל ועם ישראל הוא מקדש את הזמנים ולכן קדושת היום נבלעת בהם, משא"כ שבת שהיא קבועה ועומדת מששת ימי בראשית. לפיכך קדושת יו"ט שישארל קובעים אותה בעצמם, יש בה מעלה יתירה לעומת קדושת השבת [וכן מצינו במשנה בנזיר (פ"ז מ"א) שאע"פ שקדושת נזיר חמורה מקדושת כהן, יש לכהן יתרון הואיל וקדושתו קדושת עולם].

עתה נבין מדוע אין מכינים מיו"ט לשבת, הואיל וקדושת יו"ט היא קדושת עולם שכן קדושתו נקבעת לתמיד, משא"כ שבת. אמנם כל זה נכון בזמן הזה - שעם ישראל קובע את הזמנים ולא קובע את השבת, אך אברהם אבינו שמעצמו שמר את השבת הרי שכלפיו קדושת השבת שוה לקדושת יו"ט, שקדושת שתייהם נקבעה בו עולמית, וממילא לאברהם אבינו היה מותר מיו"ט לשבת מבלי לערב עירובי תבשילין. אך כיון שבכל זאת החמיר על עצמו ועירב עירובי תבשילין, לכן נקטה הגמרא שקיים את כל התורה ואפי' מצוה זו!

"וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יְדֵי עֵשָׂו" (כז, כב).

מובא במדרש (פתיחתא לאיכה רבת): 'כל זמן שקולו של יעקב מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות - אין הידיים ידי עשיו'.

לכאורה המדרש הוא היפך הכתוב, שהרי משמעותו הברורה של הפסוק היא שכאשר "הקול קול יעקב" - אז "והידיים ידי עשיו", בעוד מן המדרש מובן ההיפך: שכאשר הקול קול יעקב - אין הידיים ידי עשיו?

ביאור נשגב ונפלא על כך, אמר רבי אברהם אחי הגר"א זצ"ל, בספרו 'מעלות התורה': אם נתבונן נגלה תמיהה נוספת: הרי יעקב פחד כל העת מפני הרגע הזה שבו ימושוהו אביו ויגלה את האמת. והנה, כאשר מגיע הרגע ואביו ממששוהו ומגלה משהו שאינו כשורה - "הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו" - זה היה צריך לעורר את החשד על כך, ואילו בפועל? - "ויברכהו". הוא מעניק מברכתו לאיש האלמוני העומד מולו! הפלא ופלא!

ומה בירכו? הפסוק לא טורח לפרט לנו. רק אחר-כך (בפסוק כז), לאחר שיצחק אכל מן הציד ושתה מן היין, ולאחר שיעקב נשק לו ויעקב הריח את ריח בגדיו, נאמר שוב "ויברכהו ויאמר וגו' ויתן לך האלוקים וגו'". כלומר: יעקב בירכו פעמיים, ואין לנו כל ידיעה על מהותה של הברכה הראשונה?

לכן, אומר רבי אברהם אחי הגר"א, מפרש המדרש שברכתו הראשונה של יעקב התייחסה לענין "הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו", דהיינו שאכן יזכה **לשנייה:** שבזמן שיהיה קולו קול יעקב, דהיינו שיעסוק בתורה, יהיה לו גם כח כמו עשיו ולא יוכל שום אדם ואויב לשלוט עליו. אבל אם חס וחלילה לא יהיה לו קולו של יעקב, אז לא יהיו לו הידיים ידי עשיו, אלא אדרבה - ירפו ידיו וישלטו בו אויביו.

וזו היתה הברכה הראשונה, הנעלמת: שיעקב יזכה הן ל"קולו של יעקב" והן ל"ידי עשיו", כלפי כל צר ואויב!

(כמוצא שלל רב)

העלון מוקדש לשחרורם במהרה של כל השבויים בריאים ושלמים, לרפואת כל הפצועים, להצלחת וישועות כל אנשי הבטחון ועם ישראל בכל מקום שהם.

יום רביעי אחרי שמחת תורה - - - ארבע ימים חלפו מאז שהעולם התמוטט עלינו, פוגרום תשפ"ד ייכנס כנראה להיסטוריה עקובת הדם של העם היהודי, ובינתיים, אנחנו בתוך הטראומה הבהלה והאבל. אירי דחוס וכבד שבי יגון ומלחמה ממלא את החלל. בית כנסת קטן בבית וגן, תפילה ערבית עוד רגע מתחילה ומישהו נכנס פנימה. יהודי שהפנים שלו חרושות תהיה, הוא שואל אם אנחנו לפני תפילה, כשעונים לו שכן, הוא מבקש להגיד לנו כמה מילים לפני התפילה - - -

אני מגיע מקיבוץ בארי, אומר לנו היהודי, קולו רועד כשהוא מזכיר את שם הקיבוץ, גם בנו חולף רעד, קיבוץ שעד לפני כמה ימים הרבה אנשים לא ידעו על קיומו ובימים האחרונים הוא נישא בפי כל ברחש של אימה של תחינה ותפילה. קיבוץ שבו התרחשו זוועות שרק בני עוולה יכולים לעלות בדעתם. והרגע הזה שבו היהודי אומר היכן הוא גר, ממלא את הלב של כללנו ברחמים ותפילה.

יומיים לפני ראש השנה הלכתי ברחוב, ופתאום שאל אותי מישהו אם אני רוצה להניח תפילין. ברגע הראשון חשבתי לעצמי, שאיזו מן שאלה זו, רציתי להשיב ב'לא' נחרץ ולהמשיך הלאה, בחיים שלי לא הנחתי תפילין אז מה פתאום עכשיו?

אבל המחשבה הזו התחלפה כהרף עין, וקול פנימי שלא ידעתי את מקורו אמר לי, "מה אכפת לך, תניח תפילין פעם אחת בחיים שלך", ואין לי מושג איך ולמה אבל הסכמתי. היהודי הניח לי תפילין, פעם ראשונה בחיי אמרתי יחד איתו שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד! וזהו. הלכתי לדרכי ושכחתי מהאפיזודה החולפת.

אבל כנראה שכשיהודי עושה משהו טוב, זה לא עוזב אותו כל כך מהר. הנחת התפילין וקריאת השמע הלכו איתי גם בלי שרצה, ואז הגיע ראש השנה ואמרתי בבית שאני רוצה לשמור את היומיים האלו, של ראש השנה.

בני משפחתי לא הבינו מה קורה לי ומאיפה הבאתי את זה, אבל אני הייתי חזק והחלטתי, הם שאלו אותי איך שומרים את ראש השנה, לא ממש ידעתי מה לומר. בסופו של דבר השבתי, "לא ניסע ברכב ונכבה את הפלאפונים", וככה עשינו, יומיים ראשונים של השנה החדשה, ראש השנה עברו עלינו בחגיגות שלא הכרנו. ואז הגיע יום כיפור והודעתי לילדים שלי שגם את יום כיפור אני לא אחלל, ואני מתכוון לצום.

וזהו, עברו הימים האלו, הגיע סוכות, ואז שמחת תורה - - -

האזעקות ששמענו בהתחלה לא הטרידו אותנו במיוחד, ביישוב שבו אנחנו גרים אזעקות מהסוג הזה הם כמעט לחם חוקינו, אבל מהר מאוד הבנו שהפעם בכל זאת מדובר במשהו אחר. שמענו קולות בערבית ברחובות, ריות קרובות מאד... והבנו שהסיפור שונה ממה שאנחנו מכירים, עדיין לא ידענו איזה חלום בלהות נרקם מול עינינו. נעלנו את דלת הבית ונכנסנו למ"ד, רועדים מפחד ומאימה, לפי הצרחות, הקולות, הריות הבנו לאט לאט ששמחבלים ימ"ש מתרוצצים ביישוב שלנו, בין הבתים, צעקות וצרחות, ריות ובכיות - - - ואנחנו יושבים בחדר הסגור.

אף פעם לא למדתי מהי אמונה, מהי הישענות על הרבש"ע מהו בטחון ברגעים של ייאוש. אבל כנראה שלב של יהודי לא צריך שילמדו אותו. ברגעי האימה האלו, בשניות בהם הסוף שלנו נראה קרוב מתמיד וצרחות מקפיאות מתחת לחלון ביתנו, הרגשתי שיש מישהו אחד שיכול להחליט אם אשאר בחיים או לא, מישהו אחד שאני יכול להתפלל אליו.

אחרי זמן קצר של ישיבה בחדר שמענו 'בו', המחבלים ירו בדלת, פרצו את הבית, ונכנסו פנימה. נשארנו לשבת בחדר האטום, נותנים ידיים, רועדים. המחבלים כבר לא היו בחוץ, הם היו כאן, ביחד איתנו, חולקים את אותו בית... ידענו שאולי אלו הרגעים האחרונים שלנו.

צרחות וקולות בתוך הבית שלנו, פוגרום במטבת, בחדרים... עוד רגע הם יגלו את הדלת של החדר האטום, יפרצו לתוכו. אני לא יודע לומר תהילים, לא יודע להתפלל, אף אחד לא לימד אותי מה עושים ברגעים של פחד מוות כזה. רגע, יש משהו שאני כן יודע, להגיד שמע ישראל. מחבלים צורחים בבית שלי, ואני רועד כולי אומר שמע ישראל, ה' אלוקיני ה' אחד. ושוב, שמע ישראל ה' אלוקיני ה' אחד. זה הפסוק היחיד שאני יודע לומר, והוא הופך להיות לקרן תקווה זוהירה ומלאת חששות, אבל מקווה מאד.

המחבלים משיכים להסתובב בבית שלנו, וקורה לנו נס שאין לו שום הסבר טבעי, הם לא מגלים את הדלת של החדר האטום! חולפים על פני כל החדרים, צעקות, צרחות, דברים נופלים ונשברים, ואנחנו כאן בחדר - - - לא רואים אותנו, לא מגלים את הדלת של

החדר האטום. עוד כמה דקות מלאות אימה ופחד מוות עוברות עלינו, כל אחת מהן נמשכת כמו נצח. ואז הם כנראה מתייאשים ועוזבים את הבית.

אנחנו רוצים לנשום לרווחה, אבל לא מעיזים, הצרחות ברחוב ממשיכות, לצד צעקות שבר, ריות נשמעות, הלילה יורד ואנחנו נשארים לשבת בחדר האטום, מפחדים לזוז, מפחדים לנשום, היום שמאיר לא מביא אתו בשורות טובות יותר. המחבלים אולי לא כאן, אבל אנחנו חשופים לכל סכנה.

יום ראשון בבוקר, בכל הבתים מפרקים את הסוכות, מתחילים לחשוב אולי על חזרה לשגרת חורף ארוכה, אצלנו הזמן קפא מלכת. גם אנחנו קופאים. מסתובבים מחבלים צמאי דם ברחובות, שוחרים לטרף. אנחנו ממשיכים לשבת בחדר, שותקים, בקושי נושמים, נרדמים בבהלה ומתעוררים אחרי כמה דקות לתוך בעתה. יש לנו בממ"ד אוכל, אבל אף אחד לא מסוגל לאכול, האוכל נתקע בגרון. נכון שהמחבלים לא גילו אותנו, אבל אנחנו יושבים בממ"ד שלנו, חשופים, בלי דלת של בית. שומעים צרחות מהחלון, ומבינים שמה שהיה לעולם לא יהיה, אם בכלל יהיה משהו, אם בדקה הבאה לא יכנס מחבל רוצח לתוך הבית שלנו ויגלה אותנו, אולי בכלל סוף העולם הגיע - - -

היום עובר לאטו, הלילה מגיע שוב, ורק ביום שני בבוקר מצליחים חיילים להכנס ליישוב ולשחרר אותו מהמחבלים. רק ביום שני אנחנו מצליחים להבין שנשארו מתי מעט - - - שהקיבוץ שלנו הרוס כולו, שבני עוולה קטפו חיים צעירים, אמללו משפחות שלמות, רצחו ולקחו בשבי את הידידים והקרובים שלנו. ואנחנו כאן, נבחרנו לחיים, הרבש"ע רצה שנשאר.

יומיים, מסיים היהודי, נרגש, מיטיב את הכיפה הטריה שעל ראשו, אני מסתובב עם הפסוק 'שמע ישראל', הפסוק היחיד שאני יודע להגיד. הפסוק שלווה אותי כששמעתי צרחות אימים בערבית. הפסוק הסלמלתי שוב ושוב מעולף, רועד מפחד מוות, הפסוק שנאחזתי בו כמו טובע שנאחז בגלגל הצלה. ועכשיו יהודים יקרים, אתם לפני תפילת ערבית, באתי לבקש ממכם -

'תלמדו אותי להתפלל' - - -

(מהספר הנפלא 102 סיפורים - חלק ג' הנמצא בשלבי עריכה, מאת ר' צבי נקר)

פנינה לשבת בענייני הלכה ואגדה

האם מותר לאדם ללכת ברגליים יחפות? חלק ב'

והנה, כתב המלבושי יום טוב (לבעל התו"ט, או"ח סי' ב, הובא באליה רבה), שבמדניות ערב שדרך לילך יחפים, מותר ללכת ללא נעלים (וע"ע באליה רבה, צא, ה). לעומת זאת, כתב הגר"ח פלאגי זצ"ל בספרו רוח חיים (או"ח, תקנ"ד, ב ד"ה ואמנם) וז": 'ואמנם אנו בגבולינו נהגנו שלא ילך יחף כלל אפילו לא בתשעה באב או יו"ב, ויש כמה טעמים לזה: ויצא האחד, כי יש לחוש שיכנס ברגלו קוץ או ינשכנו איזה נחש או עקרב (וכ"כ הנתיבי עם, ע' לקמן). ועוד, כי אם ילך יחף והמקום אינו נקי ודרסו ברגלו, אפשר שצואה תידבק בו ולא יוכל להתפלל או לומר דבר שבקדושה. ועוד, שהדורס ברגלו ע"ג הקרקע מתדבק בטומאה דאורורה האדמה ומקוללת, ומהאי טעמא הנוגע ברגליו צריך נט"ו. ובני חביבי אברהם אוהבי נר"ו רמז נעל ראשי תיבות: נחש עפר לחמו'. עכ"ל.

ובמועד לכל חי (י, לט), כתב עוד הגר"ח פלאגי שימותר לילך יחף, כמו שכתבו הב"ח והאליה רבה, ואני הרואה לכמה אשכנזים דהולכים יחפים ביום תשעה באב, והביא את היעב"ץ בסידורו עמודי שמיים (דף רע"ב): שהתיר כן, ע"ש, וסיים, שכל היהיתר הוא רק בדרך וכד' ולא ברחובה של עיר, והוא לשיטתו בשו"ת לב חיים (הובא לעיל).

ובספר אגרא דפרקא (אות דש), לרבי צבי אלימלך שפירא מדינוב זיע"א, הביא את טעמו של המהר"ם חאגיז שהוא מצד שהאדמה נתקללה, וביאר שלטעם זה מברכים על מנעלים 'שעשה לי כל צרכי', כי זה כל צרכי - לחפוף בברכה ולהפסיק בקללה, וכזה מצינו ביום הקדוש יום הכיפורים, שנאסר בנעילת הסנדל, כי הארץ נתקדשה בקדושת היום ויוצאת מקללה לברכה, וכן יובן גם ביום תשעה באב, יום המקווה לישועה, יום שנוגד בו בן דוד - שאסור בנעילת הסנדל, להורות שתצא מקללה לברכה, עכ"ל (וע"ע ביאור נפלא למהר"ש קלוגר, בחכמת שלמה, או"ח מו, א). ביאור נפלא אחר במהות ברכת 'שעשה לי כל צרכי', מדוע נתקנה דוקא על הנעליים, כתב בסידור 'צלותא דאברהם': חכמים תיקנו את לשון הברכות לפי הדיבור הרגיל בפי העם. ולפי שבימי הגמ' נעליים היו דבר חשוב, ולא כולם נהגו

משולחנו של העורך

בזה, עד שחכמים ראו צורך לזרז על זה כמאמרם בגמ' (שבת שם) 'לעולם ימכור אדם וכו'.

לכן לרוב, המנעלים היו מהדברים שנקנים בסוף, כשכבר היו לו את כל מלבושיו, וכל קונה נעליים היה מביע את רגשי סיפוקו באומר: 'כבר יש לי כל צרכי, אפילו מנעלים לרגליו', על כן יסוחו את הברכה לפי שימוש הלשון בפי העם. ודפח"ח.

והנה, הרמ"א (או"ח, ב, ו) בהגה כתב בשם האור זרוע (ולפנינו ליתא), שאין לאדם ללכת יחף, וציון לגמ' בפסחים (ק"ג). ובחיבורו דרכי-משה הוסיף בשם המדרש (ויק"ר יט, טז), שהוא בכדי שלא יעלו פצעים על גופו. והלבוש הוסיף, שכל זה הוא מדרך צניעות והכנעה, או מצד בזיון (כדברי רש"י בשבת).

ובספר נתיבי עם (או"ח כאן, עמ' ב במהדור התשע"ד) לרבי עמרם אבורביע זצ"ל, הקשה על טעמו של רש"י והלבוש, דאם הוא מצד בזיון, מדוע החמירו כ"כ ואמרו שימכור אפי' קורות ביתו וכו', והרי יותר בזיון הוא להיות בבית ללא קורות. ועוד, דאם בזיון הוא לילך בלי נעליים, מדוע בהר הבית אסור ליכנס עם מנעלים ברגליו (ברכות פ"ט מ"א).

וביאר, שהטעם הוא מצד סכנת נחשים, וכמו שמובא בפסחים (ק"ב): בית שיש בו חתול, לא יכנס בו אדם בלא נעליים וכו', ומשום חששת נחשים, ע"ש. ובשו"ת מרכבות ארגמן (לרב מאיר אליהו, ח"ב, סי' כז, עמ' שם) כתב, שבנקל יש מקום לדחות את קושיותיו שהכריחוהו לפרש את מה שפירש, והוסיף להשיג על דבריו (שם, עמ' דש), ע"ש.

ובשו"ת להורות נתן (ח"ח, סי' פו) כתב, שדברי הגמ' בשבת (קכ"ט). ש'לעולם ימכור אדם אפי' קורות ביתו ויקנה מנעלים', אינם איסור אלא רק לשון 'זירוז' לאדם, ושכן מצינו שהלשון 'לעולם' משמשת כלשון זירוז (עי' פסחים מט: 'לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בתו לת', ועוד).

בהולך יחף בשבת: בספר היראים (מצוה ת"ב) כתב, שכשם שיש עונג שבת באכילה, כך יש עונג שבת בהנאת גופו. ומצוה על האדם לענג גופו, וגם זה בכלל עונג כדכתיב (דברים כה, ו) 'אשר לא נסתה רגלה הצג על הארץ מהתענג ומרוך'.

וכתב הב"ח (או"ח רמב, ה), שיש ללמוד מדברי היראים, שיש לזוהר שלא לילך יחף בשבת.

חלק ג - בעלון לפר' וישלח'